סא: אף על פי פרק חמישי כתובות

לא ליתן תבן לפני בהמתו ולא ליתן תבן לפני בקרו. דשניהם מינה מחויבת כדתניא בפרק בתרא דנדרים (דף פח:) דכרים שניהם לגין מחרים אינו מיפר כילד קונס שאני עושה לפי אכלה לפי אמי לפי אמיך שלא אתן תבן לפני בהמתך שלא אתן תבן לפני בקרך אינו יכול להפר:

וה"מ בביתנא רומאה. והא דתייקינן אמתני' בגמר אין בפשתים לא בביתנא רומאה: **הלכה כר"א.** והא דקי"ל [1]כב"מ שנה רשב"ג כמשנתנו הלכה כמותו אין זה אומו שהיה בימי ר"מ: **איכא** בינייהו שפחות. אומר רשב"ם שפחות וכשנגדה דהייגו אפר מקלה שהוא מימרא דמרוייהו בינייהו מינהו ור"מ מי' דהא דקאמר מתני' ומתניתא רב מלכיא לא אמא לאפלוגי על מימרא של רב מלכיא אלא אמא למימר דכל מתני' ומתניתא רב מלכיא ולא רב מלכיו אבל [שמעתתא יש מהם רב מלכיו ויש מהם] נמי רב מלכיא וכן מוכח דקאמר וסימניך מתניתא מלכתא אבל משמעתתא לא נותן סימן: **התלמידים** יוצאין **שלא ברשות** ל' יום **והפועלים שבת אחת.** פי' ר"י דאמא לאשמועינן דאף על גב דמנהגם היה ללמוד ולעשות מלאכה בעירם ועונה האמורה בתורה לתלמיד מע"ש ועד"ש כדאמרי' בגמ' ולפועלים שתים בשבת כדקתני סיפא אפ"ה יכולים לשנות ממנהגם ולצאת תלמידים ל' יום ופועלים שבת אחת: אלא

דחוור אפיה שקל באצבעתיה אנה ליה בפומיה א"ל אפסדת לסעודתא דמלכא אמרו ליה אמאי תיעביד הכי אמר להו מאן דעביד הכי פסיל למאכל דמלכא אמרו ליה אמאי אמר להו דבר אחר חזאי ביה בדקו ולא אשכחו שקל אצבעתיה אנה עליה אמר להו הכא מי בדקיתו בדקו אשכחו אמרו ליה רבנן מ"ט סמכת אניסא אמר להו חזאי רוח צרעת דקא פרחה עילויה: ההוא רומאה דאמר לה לההיא איתתא מינסבת לי אמרה ליה לא אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה כל מיא דצערי לה בלעתיה ולא הב לה עד דזג לה לסוף אמר לה אי מסינא לך מינסבת לי אמרה ליה אין אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה אמר לה כל מיא דצערי לך תוף שדאי תוף שדאי עד דנפקא מינה כי הוצא ירקא ואתסיאת: ועושה בצמר: בצמר אין בפשתים לא מתני' מני ר' יהודה היא דתניא [a]אינו כופה לא לעמוד לפני אביו ולא לעמוד לפני בנו [b]ולא ליתן תבן לפני בהמתו אבל כופה ליתן תבן לפני בקרו רבי יהודה אומר [c]אף אינו כופה לעשות בפשתן מפני שפשתן מסריח את הפה ומשרבט את השפתים יהי מילי בביתנא רומאה: ר' אליעזר אומר אפילו הכניסה לו מאה שפחות: אמר רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה הלכה כרבי אליעזר אמר רבי חנינא בריה דרב איקא [d]שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא רב פפא אמר מתניתין ומתניתא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימנך מתניתא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות: רשב"ג אומר וכו': היינו תנא קמא איכא בינייהו דמיטללא בגורייתא קיטנייתא [e] ונדרשיר: **מתני'** [f]המדיר את אשתו מתשמיש המטה ב"ש אומרים שתי שבתות ב"ה אומרים שבת אחת התלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות שלשים יום הפועלים שבת אחת העונה האמורה בתורה הטיילין בכל יום הפועלים שתים בשבת החמרים אחת בשבת הגמלים אחת לשלשים יום הספנים אחת לששה חדשים דברי רבי אליעזר: **גמ'** מ"ט דב"ש גמרי מיולדת נקבה ובית הלל גמרי מיולדת זכר וב"ה נמי נגמרו מיולדת נקבה אי מיולדת גמרי לה הכי נמי אלא ב"ה מנדה גמרי לה במאי קמיפלגי מר סבר מידי דשכיח ממידי דשכיח ומר סבר מידי דהוא גרים לה ממידי דהוא גרים לה [g]אמר רב מחלוקת במפרש אבל בסתם דברי הכל יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר [h]אפי' בסתם נמי ימתין שמא ימצא פתח לנדרו הא פליגי בה חדא זימנא דתנן [i]המדיר את אשתו מליהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יותר מכאן יוציא ויתן כתובה ואמר רב לא שנו אלא במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפי' בסתם נמי ימתין שמא ימצא פתח לנדרו צריכא [j]דאי איתמר בהא בהא קאמר רב משום דלא אפשר בפרנס אבל בההיא דאפשר בפרנס אימא מודי ליה לשמואל ואי איתמר בההיא בהך קאמר שמואל אבל בהא אימא מודי ליה לרב צריכא: התלמידים יוצאין לתלמוד וכו': ברשות כמה [k]כמה דבעי אורחא

שתי שבתות. אם הדירה ג' שבתות תמתין ואם יותר יוציא ויתן כתובה: **הטיילין.** מפרש בגמרא [לקמן סב.]: **החמרים.** שיוצאין לספרים להביא מבוחה למכור בשוק: **הגמלין.** סוחרי חבילות ומכיאין על הגמלים ממקום רחוק: **הספנים.** פורסין לים הגדול לקנוות אדם: **גמ' מיולדת נקבה.** שהוא שבועיים מתשמיש: **נגמרו מיולדת נקבה.** כיון דאשכחן אורח מרעא לשהות כל כך אין לנו לכופו להוציא: ה"ג **מי מיולדת גמרי הכי נמי: מידי דשכיח.** כעם שכועם על אשתו ומדירה: **ממידי דשכיח.** נדות לאפוקי לידה דלא שכיח כולי האי: **מידי דהוא גרים לה.** נדר האיש גורם לה לשהות וכן לידה על ידו כאה לה לאפוקי נדה דממילא ויש לנו ללמוד מן הדומה [אפילו לא שכיח כולי האי]: **אפי' בסתם נמי ימתין.** לב"ש שתי שבתות ולב"ה שבת אחת: **שמא.** בתוך הזמן ילמוד למצוא פתח תרבות ויומר לדעתה דהכי לא נדרי ויתיר לו מכח נדרו: **מליהנות לו עד ל' יום.** קונם את נהנית לי עד ל' יום ולא הדירה מהנאת תשמיש דהא לא חייל משום דמשועבד לה ובגי מזונות נמי מוקמינן ליה לקמן (ד' ע.) נאומר לה אלא מעשה ידיך למזונותיך ופרנס משום דלא ספקא. ואית דמוקמא כגון שהוא מן הגמלי' או מן הספנים שאין מוקמינן ליה לקמן [לקמן סב:] אלהולהו קתני מתני' לענין מדיר שבוע אחת: **יעמיד פרנס.** שיזון אותה והתם [ע:] פריך אלא פרנס לאו שליחותיה עביד: תשמיש לא אפשר בפרנס: **ואי אתמר בהא.** (ג) מליהנות לו: **בהא אמר שמואל.** משום דאפשר בפרנס: אורחא

ומצוות ליה בהכ מלכיו, לאו דידיה היא דכל מתניתין ומתניתא דאתא בהו, רב מלכיא אמר פירוש, אבל משמעתתא דאמרת בהכ מלכיו כגון שפוד וגומות דדידיה נינהו ואפר מקלה דמשמע שפחות וכשנגדה (מכות בא.). המדיר את אשתו מליהנות לו. אין הנאת תשמישו נאסר עליה דהא מצוה לה, הלכך בשביל תשמיש אין לנו לכופו להוציא ולתן כתובה, והנאת מזונות בגמלא פריך והא משועבד לה (לקמן ע.). יעמיד פרנס. שליח שיפרנסנה (שם).

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פכ"ח מהל' אישות הל' ג סמג לאוין עא טוש"ע אה"ע סי' ס סעי' ד:
סח ב מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סע"ד:
סט ג מיי' שם הל' ח טור שו"ע שם סעי' ח:
צ ד ה מיי' פי"ב שם הל' ו סמג לאוין עא טוש"ע אה"ע סי' עו סעי' ט:
צא ו מיי' פט"ו שם הל' ח סמג עשין מט טוש"ע אה"ע סי' עו סעי' ו:

תוספות רי"ד

ראית לי' קיוהא. אבוה בר איתי ומגיתין בר איתי חד ספא מכל מינא ומינא וחד ספא (מכל) (מחד) מינא מר משתעי אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה: ועושה בצמר. צמר אין פשתן לא מתני' מני ר"י היא דתניא אינו כופה לא לעמוד בפני אביו ולא לעמוד בפני [a] אמו ולא ליתן תבן לפני בקרו פי' שורים שחורש בהן ושריחא מילתא וזילה לה אבל בהמתו או סוס או חמור שרוכב עלי' ולית בה שרחא יתירה ולא זילותא כופה ר"י אומר אינה כופה לעשות בפשתן מפני שהפשתן מסריח את הפה ומשרטט את השפתים. אמר אבי ובכיתנא דרומאי: ר"א אומר וכו' אמר רב מלכי' אמר ר"א ב"א הל' כר"א: **מתני'** המדיר את אשתו מתשמיש המטה בש"א שתי שבתות וב"ה שבת אחד. התלמידים יוצאים לת"ת שלא ברשות ל' יום מכאן לעונה האמורה בתורה הטיילים בכל יום הפועלים שתים בשבת החמרים אחד בשבת הגמלים אחד לל' יום הספנים א' לו' חדשים דברי ר"א פי' המדרה כגון דאמר תיאסר הנאת תשמישך עלי אבל אם אמר הנאת תשמישי עליך לא מיתסרי דהא משועבד לה דכתיב ועונתה לא יגרע והכי מוקמי' לה בנדרים בפ' אלו מותרים: בש"א כ' שבתות: מ"מ רב"ש גמרי מיולדת נקבה וב"ה גמרי מידי דשכיח ממידי דשכיח: אמר רב מחלוקת במפרש אבל בסתם יוציא ויתן כתובה לאלתר ושמואל אמר אפילו בסתם לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו וקי"ל כשמואל

[a] נראה שב"ל נגו וכמו דאיתא בגמ'.

מוסף רש"י

שפוד שפחות וגומות רב מלכיו, בלוריית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא. אלו שלש הלכות רב מלכיו אמרן ולא רב מלכיא, מפני שמתניתין דומין זה לזה יש שמתליפין שמועה של זה בכל זה, נתנו בהם סימן לפרד השמועות. שפוד לדמקן (עי' ביצה כח:) שפחות משנה היא בכתובות (כלן) גומות שמעתא היא ולא נאמרה על המשנה ולענין שתי שערות דאם נמצאו לה גומות שבר אע"פ שאין שבר גדולה היא ומולגת, דאין גומא אלא"כ היה בה שבר אלא שבשרי, בלורית בגמ' ע"ז, ושל בריאה נאמרה הא דרב מלכיא לפרוסא לבריאה, דע"ר כותי המתפתר מישראל כיון שהגיע לבלוריתו שומט את ידו מפני שהכותי כשהוא מתפתר מגיחה לשם ע"ז, ואמר עלה וכמה אמר רב מלכיא אלא אנגעות לכל דות ודות לכל מכיותיה לא יצא, שאם יצאה ויצא ויצא על הבלוריה נמצא

מסורת הש"ס

(א) מכות כח. ביצה כח: ע"ז כט. נדה נב. (ב) עדיות פ"ד מ"ו [לקמן עא.]. (ג) לקמן עא., (ד) [לקמן ע.], (ה) [לקמן עא., ע"ש], (ו) כס"מ: להיות, (ז) [דף כח:], (ח) [דף כה.], (ט) [דף כט.], (י) [דף כח.], (כ) [דף לה:], (ל) [לקמן עז.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונדרשיר נ"כ פי' בערוך ונדרשיר משחקת בקפאים: (ב) רש"י ד"ה בהמתו כו' וכרוס. נ"ב יקבה לאיתא בתם' תמוהה דף ע. ממירים מן הנקר יכו' מן זכרים על נקבות דכתיב בהמה והכל בכלל כו' ומאי לשון תורה לחוד ולשון נמרא לחוד: (ג) ד"ה ולא אתמר בהא גבי מליהנות:

לעזי רש"י

שורשמיי"ן (שורשימי"ן). (חדיר) מצורע. אשא"ש (אישיאר"ש). חריץ לרוחה. אישקקי"ש (אישייר"ש). שחפט.

מוסף רש"י (המשך)

מנין לו בלוריתו ותיקנה לו לשם ע"ז, אפר מקלה שמעתתא היא בתמכת מכות (כח.) אמר רב מלכיו לא יתן אדם אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראה בכתיבה קעקע, גבינה אפיקומן דמתניתין אתמר בתמכת ע"ז (לה.) מפני מה אמרו גבינה בתמנתנו ואמר רב מלכיא מפני שמחליקין פניה כשומן חזיר (ביצה כח:). רב פפא אמר. אפומתא דאתנה כרב מלכיא פליג רב פפא (שם). מתניתין ומתניתא. הגך דאיתמר אפיקומן דמתניתין ובריתא, רב מלכיא, שמעתתא. הגך דאיתמר שמעתתא נאמי נפשייהו ולא אפיקומן דמתניתין, רב מלכיו (ע"ז כט: וכש"ר מכות כא.) ודב פפא מחליף שפחות לרב מלכיא ואפר מקלה לרב מלכיו (נדה נב.). כלומר מצוה דשפחות דאוקמתא כרב מלכיו, רב מלכיא אמרה, ומתניתא דקאמר לאו דוקא, אלא דבשמעתא דרב מלכיו ליתא מתני', ושמעתתא רב מלכיו הוא שנאמר מן השמעתות כמימרו של רב מלכיו, דהיינו שפוד וגומות, רב מלכיו אמרינהו, והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות, ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מנרשינן ודרב מלכיו כדקאי קאי (מכות כא.). וסימנך מתניתא מלכתא. מצוות וכריתות עיקר הן, והיינו סימן מי שאמר דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהוי נמי לשון נקבה אליביה, והיינו רב מלכיא שאמר דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו מצוות וכריתות שהן עיקר ולא שמעתתא (מכות כא.). איכא בינייהו שפחות. דמתניתין היא דמתניתין ומתניתא דאמרת בהכ מלכיו, אבל שמעתתא דאמרת בהכ מלכיו כגון שפוד וגומות ואפר מקלה דמשמע שפחות וכשנגדה (מכות כא.). המדיר את אשתו מליהנות לו. אין הנאת תשמישו נאסר עליה דהא מצוה לה, הלכך בשביל תשמיש אין לנו לכופו להוציא ולתן כתובה, והנאת מזונות בגמלא פריך והא משועבד לה (לקמן ע.). יעמיד פרנס. שליח שיפרנסנה (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com